

NĚKOLIK POZNÁMEK K AMATÉRSKÉ JESKYNI

Miroslav Vojanec

Vloupání

Někdy v jarních měsících 1970, přesnou dobu si nepamatuji, jsme přišli s Milanem [Šlechtou alias Fetanem, pozn. VAG] a ještě s někým dalším k Amatérské jeskyni. Vedle dveří na pravé straně byl v obezdívce otvor velikosti, že jím mohl prolézt člověk. Na žádost Milana jsem byl věc oznámit na VB v Jedovnicích. Policisté přijeli, provedli fotodokumentaci a dohodli jsme se, že budu vyslechnut dodatečně, až se zjistí, zda bylo něco odcizeno. Milan před nimi ukázal klíče a odemčel vchod. Otvor jsme zajistili dřevem a později byl zazděn. Později jsem slyšel, že vloupání provedl Jiří Moučka. Já sám si vzpomínám, že při jednom rozhovoru s jmenovaným, asi v roce 1995, jsme se dostali i k tomuto problému. On se usmál a řekl: „Vy jste mně taky vlezli do Holštejnské“. V tom měl pravdu, protože skutečně krátce po objevu Holštejnské jsme tam v noci s Milanem a ještě s někým dalším byli. O jiném vloupání nevím.

Trhací práce

Někdy v květnu až červnu 1970 jsem společně s Milanem vrtal ručním trubkovým majzlem otvor na trhavinu, přímo nad sifonem v Povodňové chodbě. K sifonu jsme přistavili kovový žebřík, na kterém jsme stáli. Po dlouhých hodinách jsme vyvrtali asi 20 cm. Milan mě poslal do Povodňové chodby, sám připravil trhavinu a z plazivky ji odpálil. Jaká to trhavina byla nevím, viděl jsem jen přístroj, který se na trhací práce používá. Kde trhavinu a přístroj získal, nevím. Protože prostora byla zaplněna zplodinami po výbuchu, nemohli jsme se přesvědčit o výsledku. Když jsem byl u sifonu asi za týden, viděl jsem, že na pravé straně přesně před sifonem je na dně větší skalní blok, samotný sifon nijak narušen nebyl. O jiném odstřelu v Amatérské nevím. O tom, že jsme odstřel provedli, se Milan před ostatními netajil. Odstřel byl sice nelegální, ale nebezpečný.

Až nyní jsem se dozvěděl, že asi v červnu byla u sifonu v Povodňové chodbě kontrola (Bič, Crhan, Hrnčíř, Polák, Šerebl, Šlechta, Slezák). Údajně nezjistili žádné poškození sifonu. Jsou dvě možnosti:

– Ctirad Bič se spletl v datu provedení kontroly nebo čas odstřelu nepřesně uvádím já. Výsledky našeho odstřelu musely být znát, i když nedošlo k narušení sifonu.

– přítomní se nějak dohodli, protože pokud by se informace o odstřelu dostala na veřejnost, vyvstalo by podezření, že trhavina byla získána z pracoviště, které vedl Slezák, což by mohlo mít vážné důsledky.

O kontrole v sifonu v Povodňové chodbě Milan nikdy nemluvil.

Vrtačka

Benzinová vrtačka byla opravdu v roce 1970 na Srubu, kdo ji opatřil nevím. [Srub alias Chata děsu byl plániváckou základnou v letech 1963-1996. Stával kousek na sever od Michalky, naproti Dittrichově hájence – pozn. VAG]. V jeskyni použita nebyla, alespoň já o tom nevím. Při vrtání vznikaly jedovaté zplodiny, použití v malé prostře před sifonem nebylo možné.

Já jsem začal pracovat na Amatérské po vojně v říjnu v roce 1969. Do té doby početná Plánivská skupina se začala postupně rozpadat, odešel i Miloš Beníšek-Šolim, který se s Milanem potápěl v Amatérské jeskyni. Milan potřeboval parťáka na potápění, dohodli jsme se na spolupráci. Někdy v zimě 1969-70 jsem byl s Milanem za sifonem. Postupovali jsme po pravé straně chodby a dostali jsme se do sloupské větve, kde Milan zůstal u prvního jezera a já jsem přeplaval první, druhé a od třetího jezera jsem se vrátil. Milan dělal fotografickou dokumentaci a kreslil orientační plánek. Na přenášení fotoaparátu a dalších věcí si nechal vyrobit plechovou krabici s utěsněnou přírubou. Za sifonem jsem byl s Milanem asi 6x, sám nejméně 3x. Pokoušeli jsme se otevřít v Povodňové chodbě nadějnou puklinu, o které jsme předpokládali, že vyústí do aktivního toku. Za sifonem jsme se snažili proti proudu proniknout aktivním řečištěm a ověřit, zdali tam ta puklina skutečně vede. Ve skupině v té době aktivně pracovali Milan, Věra Cigánková, já, Ladka Odehnalová a Jan Kovář-Trpaslík. Na Srub sice jezdilo více lidí, na Amatérské však pracovali jen občas. Nevím přesně, v kterém období nám byly odebrány klíče od jeskyně, ale hrozba trvala stále. Milan měl v té době osobní problémy, snažil se pokračovat na studiu, dokonce měl na Srubu rýsovací prkno.

Sifon je skutečně z dnešního pohledu jednoduchý a snadno překonatelný. My jsme měli v té době technické problémy, neměli jsme zdroj vzduchu do potápěčských lahví apod. Pokud vím, tak Milan byl za sifonem několikrát sám i v týdnu, mně říkal asi tak o čtyřech případech.

Nedávno jsem se dozvěděl, že profesionální skupina MK v té době pracovala na Gumovém závrtu [Dolina překvapení, pozn. VAG]. To bylo přece pracoviště tak stejně nadějně jako Amatérská. Bylo to blíže k Macoše a nad předpokládaným soutokem vod. Při troše snahy je taky mohlo potkat to potřebné štěstí. Je otázkou proč nevydrželi a na Gumáku nepokračovali. To by mohl odpovědět Šerebl nebo Slezák. Proto nelze nikomu vytýkat, že profesionální skupinu MK předběhl.

Záchranná akce

Na srpen 1970 jsme plánovali asi třídní akci v Amatérské za sifonem. Cílem bylo zmapovat co nejvíce prostor a postoupit co nejdále. Účastnit se měli Milan, Marko [Zahradníček, pozn. VAG], Věra Cigánková a já. Základnu jsme chtěli za sifonem připravit ve vyšším místě nad vodou v katedrále Jiřího Šlechtý. Týden před akcí jsme s Milanem přetahali sifonem některé potřebné věci, já jsem si nechal neopren a přístroj v Písečném dómu. Protože Věra a já jsme měli službu [v zaměstnání, pozn. VAG], bylo dohodnuto, že za Milanem a Markem přijdeme až další den a že oni zatím připraví

základnu. Tato akce prokazuje, že Milan neměl v úmyslu pokračovat v objevech sám, naopak počítal s účastí dalších jeskyňářů.

V době průtrže mračen jsem byl v krasu. O kluky jsem neměl strach, protože jsem předpokládal, že se uchýlí do výše položených prostor, jídla a dalších věcí měli dostatek. Odjel jsem do služby a když jsem se druhý den vrátil, byla již záchranná akce v běhu. Byli tam potápěči z Trygonu a HBZS. Pokoušeli se proniknout do povodňové chodby, ale pro vysoký stav vody se to nedařilo. Po nějaké době jsme postoupili do Povodňové chodby, kde jsme čekali na další pokyny řídicího štábu. Po delší době jsme dostali svolení k postupu k sifonu, bylo nás tam více. Z jeskyňářů si pamatuji Broňa Fitze a Šolima Beníška. Z Trygonu tam byli mimo jiné Vrat'a Minařík, MUDr. Havelka, Vlasta Perna a Ctirad Bič. Prolezli jsme plazivkou k jezeru před sifonem. Situace byla podstatně jiná než v předcházející době. Voda byla vysoko, takže chodba k sifonu byla celá pod vodou, sifon tedy začínal již u jezera za plazivou. Nemohli jsme se se Šolimem zorientovat. Do vody šel nejprve Bič se Šolimem. Po několika pokusech se podařilo Šolimovi proplavat do dómku před vlastním sifonem, kde byl žebřík. Tam uvázal bílou dvojlínku a vrátil se zpět. V té době jsme dostali pokyn z řídicího štábu k návratu. Minařík rozhodl, že ještě uděláme jeden pokus. Perna a já jsme byli určeni jako druhá dvojice. Měl jsem problémy s automatikou, proto jsem si půjčil přístroj od jednoho z potápěčů. Podle dvojlínky jsme proplavali k sifonu a tam jsem se již zorientoval. Proplavali jsme na druhou stranu sifonu, kde jsem vylezl na břeh a uvázal lano na skalní výstupek nad sifonem. Prosvítil jsem okolí, nikoho jsem neviděl, volal jsem, ale bezvýsledně. U protější stěny jsem viděl hromadu hader a nějaké dráty. Podle pokynů jsme se vrátili zpět před sifon a podali zprávu o výsledku. Proplavání sifonu bylo kolektivním dílem. Vystoupili jsme z Amatérské na povrch. Na povrchu nebyli jeskyňáři o postupu informováni, což na některé působilo dosti negativně. Do Amatérské sestoupili potápěči HBZS se Zdeňkem Šereblem, Šolim s nimi nebyl. Když pronikla zpráva, že našli Milana a Marka mrtvé za sifonem, měl jsem nedobrou pocit. Vyčítal jsem si, že jsem neprohlédl hadry pořádně. Minařík a později Šerebl mě ujistili, že místo nálezů bylo dále od sifonu, takže jsem je nemohl vidět. Odvážel jsem Vlasty Perny na nádraží do Blanska a když jsem se vrátil, organizoval Celofán skupinu na vynesení těl z Amatérské. Byl jsem v první skupině, vynesli jsme Marka. Potom jsme se vrátili pro Milana, při transportu nastaly určité potíže [kolaps M. Koutného, pozn. VAG]. Mimo uvedených ve zprávě si pamatuji, že tam byl ještě Broňa Fitz.

Krádeže

Měl jsem od Romana Nesrsty [Oddělení pro výzkum krasu Mor. musea-KOMM, pozn. VAG] půjčený neopren, ten jsem mu vrátil a z jeho stanu byl později odcizen. Ještě si pamatuji, že jeden potápěč z HBZS říkal, že mu byly odcizeny dvě vzduchové láhve.

V Amatérské jsem byl ještě v roce 1971, jak vzpomíná Ctirad Bič. Mělo se mimo jiné mapovat [kolektivní expedice Speleologického klubu a Trygon klubu, podporovaná m.j. i Brněnskými papírnami – pozn. VAG]. Z účastníků si ještě vzpomínám, že tam byl Láník, Hrazdíra, přezdívka Koza a možná Perna, všichni z Trygonu. Domníval jsem se, že z Trygonu byl i Ctirad Bič. Ještě jednou jsem byl v Amatérce v roce 1972 po vyčerpání sifonu, akci pořádal Jan Příbyl [Geografický ústav ČSAV, pozn. VAG]. Moje potápěčská aktivita v krasu byla bohužel jen epizoda. Nedostal jsem svolení k výkonu vedlejšího pracovního poměru od zaměstnavatele a bez toho byla činnost v Trygonu nemožná.

Miroslav Vojanec